Jolanta Skubisz

dr, dziekan kierunku pedagogika
Akademia Humanistyczno-Ekonomiczna,

Łódź, Polska

ORCID: 0000-0002-2171-4454

e-mail: j.skubisz@wp.pl

STRATEGICZNE WYZWANIA WSPÓŁCZESNEGO PARADYGMATU PEDAGOGIKI W SZKOLACH WYŻSZYCH

Streszczenie. Jednym z fundamentalnych wyzwań pedagogicznych początku XXI wieku w warunkach globalnego kryzysu epidemicznego staje się zagadnienie współczesnej strategii pedagogicznej w konwergencji tradycyjnych i technologicznych wymiarów pedagogiki sprzężonych z mechanicznymi i elektronicznymi ekstensjami umysłu «cyberstudentów». Tradycyjna pedagogika potrzebuje strategicznej innowacji dla dydaktyki, kształcenia, wychowania (profilaktyki) i szeroko pojętej edukacji oraz rozwoju pedagogicznego kadry naukowej (Drozdowicz, 2021: 55-57). Ale potrzebuje także rozmaitych racjonalnych, ale i konkurencyjnych koncepcji teoretycznych – wizji definiowania pedagogicznej rzeczywistości wirtualnej mobilności, które będą nie tylko naturalną kontynuacją dotychczasowego interpretowania przestrzeni edukacyjnej, lecz jednocześnie będą „żądać” zmiany wyjścia poza horyzont uprawianego modelu dydaktyki, kształcenia i wychowania. Próbą takiej zmiany jest autorska koncepcja autorki niniejszej publikacji pn. „Pedagogika wirtualna jako forma i specjalność pedagogiczna”. Pedagogika wirtualna jako jedna z form pedagogiki ogólnej staje się i będzie w przyszłości główną formą kształcenia na całe życie nie tylko studentów, ale i wymogiem cywilizacyjnym rozwoju, w tym i innowacji pedagogicznych.

Przecież e-kształcenie, e-dydaktyka, zdalne nauczanie, cyberprzestrzenne wychowanie, metody zdalnej dydaktyki są klasycznymi elementami tradycyjnej pedagogiki ogólnej, aczkolwiek w wymiarze wirtualnym. Przyjmowane przez uczelnie projekty – plany strategii – powinny być oparte właśnie na pedagogicznym paradygmacie wirtualności i mobilności, gdzie najważniejszym kluczem do aktywnego i atrakcyjnego kształcenia jest innowacyjność dydaktyczna w budowaniu potencjalnej mobilności zasobów intelektualnych Uczelni, tj. kadry pedagogicznej, administracyjnej i studentów. Nie ulega wątpliwości, iż współcześnie głównym celem strategicznym rozwoju instancjonalnego i teoretycznego dyscypliny Pedagogiki jest „budowa (konstruowanie) współczesnego kodu dydaktycznego akademickiej kreatywności”. W niniejszej publikacji starano się zatem przedstawić determinanty tegoż kodu w ramach współczesnych wyzwań społecznych.

Słowa kluczowe: strategia pedagogiczna, pedagogika wirtualna, potencjalna mobilność pedagogiczna.

Wprowadzenie. Pandemia koronawirusa zmieniła funkcjonowanie uczelni i przyniosła nowe wyzwania, szczególnie w obszarze pedagogicznym. W tym to też kontekście rodzą się kontrowersje o granice i mobilną zdolność uczelni, a także i całej struktury szkolnictwa powszechnego do zastosowań adekwatnych form i metod technologii kreatywnego, mobilnego i wirtualnego kształcenia. W tym zakresie pojawiają się liczne głosy, a zarazem i próby analiz naukowych środowisk eksperckich w przedmiocie jednoznacznych uwarunkowań bezpieczeństwa zdrowotnego oraz konfiguracji dotychczasowej orientacji pedagogicznej na samoregulacyjny mobilno-wirtualny proces z wykorzystaniem metod wirtualnej dydaktyki (Chałupka, 2020; Skubisz, 2020a, s. 71-85; Skubisz, 2020b, s.87-101; Skubisz, 2020c, s.18-26; Skubisz, 2020d, s.179-198; Skubisz, 2020e, s.13-35; Czelodko, 2021, s. 10).

Nie ulega wątpliwości, iż wykorzystanie dla kształcenia i dydaktyki oraz także wychowania akademickiego (szkolnego) środowiska cyberprzestrzennego zmienia charakter procesu dydaktycznego, co wiąże się z nową komunikacją i tożsamościowym zaistnieniem w środowisku, które pod wieloma względami różni się od świata fizycznego. Chodzi nie tyle o poszerzenie lub uzupełnienie tradycyjnej pedagogiki stosowanej w przestrzeni fizycznej, ale o przeniesienie (adaptację) jej do alternatywnej przestrzeni cyberprzestrzennnej. Wiąże się to zatem z potrzebą wykształcenia i zdefiniowania nowych form pedagogicznych, jakie tworzą się w nowym środowisku a nadto z koniecznością przyjmowania stosownych strategii zmian (rozwoju) tej dyscypliny naukowej. Nadto należy tutaj także zauważyć, iż obecna pandemia spowodowała pojawienie się nowego rodzaju mobilności akademickiej, tj. mobilność wirtualną (Rogowski, 2018, s.273-286; Kopcewicz, 2016, s.62-75; Owczarska, 2010, s.203-207). Nieodzownym zatem przy wprowadzaniu tej mobilności wirtualnej do praktyki pedagogicznej jest przyjęcie określonej strategii realizacji takiej mobilności. Póki co w Europie dominują trzy trendy realizacji tej mobilności tj.:

Pre-mobility – okres, kiedy studenci są zaangażowani w interakcję z uczelnią przyjmującą przed mobilnością fizyczną;

Blended mobility – okresy współpracy online pomiędzy zajęciami przed mobilnością fizyczną, w celu realizacji jakiegoś projektu w uczelni partnerskiej;

Course integration – współpraca studentów online jako uzupełnienie kursów rzeczywistych (Czelodko, 2021, s.10).

W dyskursie pedagogicznym praktycznie nikt nie zaprzecza, iż współczesna, tradycyjna pedagogika potrzebuje strategicznej innowacji dla mobilności dydaktyki, kształcenia, wychowania (profilaktyki) i szeroko pojętej edukacji oraz mobilnego rozwoju pedagogicznego kadry naukowej (Drozdowicz, 2021, s.55-57). Ale potrzebuje w związku z tym także rozmaitych, racjonalnych ale i konkurencyjnych koncepcji teoretycznych – wizji, pól badawczych, definiowania pedagogicznej rzeczywistości wirtualnej mobilności, które będą nie tylko naturalna kontynuacją dotychczasowego interpretowania

przestrzeni edukacyjnej, lecz jednocześnie będą „żądać” zmiany wyjścia poza horyzont uprawianego modelu dydaktyki, kształcenia i wychowania.

W warunkach kryzysu epidemiczno-ekonomicznego, gdzie przecież państwo i struktury szkolnictwa, w tym i uczelnie wyższe są zasadniczymi gestorami i dystrybutorami szans życiowych młodzieży, to szczególnie uczelnia wyższa ma tutaj do spełniania szczególną rolę w tworzeniu adekwatnych i użytecznych strategii, tj. teoretyczno-praktycznych programów kształcenia ogólnego i specjalistycznego, które by wyposażały w niezbędne i profesjonalne kompetencje pedagogiczno-wirtualne studentów, nauczycieli, a także i decydentów pedagogicznych.

Chodzi tutaj o nakreślenie strategicznych ram nowego paradygmatu mobilności pedagogicznej, tj. przede wszystkim dydaktycznych mechanizmów, kształtujących współczesne cele i zadania kształcenia w ramach jej wirtualizacji. Praktycznie wirtualna rzeczywistość pedagogiczna determinuje kształtowanie się nowej formy tradycyjnej pedagogiki tj. pedagogiki wirtualnej. Fakt nauki w uczelniach wyższych, jak i w szkolnictwie powszechnym w trybie obostrzeń epidemicznych z koronawirusem (Covid-19) stał się kluczowym czynnikiem sprzyjającym do przyspieszenia redefinicji teoretyczno-praktycznego modelu tradycyjnej koncepcji pedagogiki ogólnej na rzecz pedagogiki wirtualnej.

Prekursorami nowej instytucjonalnej tej wizji pedagogicznej są środowiska akademickie w Kanadzie, USA, Indiach, Izraelu czy też w Hiszpanii, gdzie uruchamia się specjalności i katedry pedagogiki wirtualnej. W Polsce przede wszystkim to Akademia Humanistyczno-Ekonomiczna w Łodzi, jako Polski Uniwersytet Wirtualny kultywuje właśnie tę horyzontalną ideę pedagogiki wirtualnej. Strategiczną, autorską koncepcję pedagogiki wirtualnej, jako formy i specjalności pedagogicznej przedstawia autorka niniejszej publikacji w Czasopiśmie Naukowym AHE w Łodzi „Zarządzanie innowacyjnie w gospodarce i biznesie”, nr 2/2020 (Skubisz, 2020f), prezentując ważniejsze założenia tej koncepcji poniżej.

Pedagogika wirtualna w strategii pedagogicznego rozwoju uczelni wyższych

Otóż *pedagogika wirtualna* jest to nie tylko teoretyczny, ale realny rodzaj pedagogiki ogólnej, kształtując jej nową generację, opartą na kształceniu, dydaktyce i wychowaniu – ale w wymiarze wirtualnym!

Praktycznie współczesna pedagogika jest stosowana w formie właśnie pedagogiki wirtualnej, potocznie określanej jako też pedagogiki (kształcenia) online. Jesteśmy zatem świadkami kształtowania się podmiotów tej pedagogiki w innej tożsamości tj. tożsamości nauczyciela wirtualnego, studenta i ucznia – cyborga. Tworzy się zatem nowe środowisko kształcenia o wymiarze i charakterze wirtualnym! Czym zajmuje się pedagogika wirtualna?

Otóż *pedagogika wirtualna* w ujęciu teoretyczno-praktycznym zajmuje się obecnie przede wszystkim sposobami efektywnego i dostosowanego do odbiorcy przekazu wiedzy pedagogicznej online, z wykorzystaniem wszelkich środków informacyjno-komunikacyjnych. Pedagogika ta zadaje sobie fundamentalne pytanie – jak zatem współcześnie uczyć i wychowywać wirtualnie? a więc – jak

przekazywać wiedzę z weryfikacją jej odbioru m.in. w czasie jej cyberprzestrzennego przekazu?

Zasadniczymi ideami, celami i zasadami koncepcji pedagogiki wirtualnej są:

1) otwartość, innowacyjność i perspektywiczność przy wykorzystaniu różnych, dotychczasowych tradycyjnych koncepcji oraz w opracowaniu „podstaw programowych – kanonów wartości, wiedzy i umiejętności, niezbędnych studentowi i nauczycielowi w pracy i rozwoju zawodowym;

2) wirtualizacja procesu kształcenia studentów i jego generowanie sytuacją na rynku pracy w środowisku pedagogicznym, z koniecznością twórczej adaptacji do zmian w procesie kształcenia, a także ich współkształtowania;

3) świadomość wartości kształcenia, dydaktyki, wychowania i także profilaktyki wirtualnej oraz cech i atrybutów „cyberprzestrzennej szkoły przyszłości” w tym i akademickiej;

4) naukowość, integracyjność i interdyscyplinarność w kształtowaniu treści tej pedagogiki, przy koniecznym wspomaganie jej profesjonalną techniką i informatyką na rzecz idei pedagogiki pozytywnej, kreującej: twórczość – zdolności i mądrość zespoloną. Pedagogika wirtualna jest bytem pedagogicznym nie tylko jako kategoria abstrakcyjna ale i ideą realną, którą odkrywamy, staramy się opisywać, badać i definiować.

Nie ma alternatywności, aby uznać fakt, iż pedagogika wirtualna jako jedna z form pedagogiki ogólnej staje się i będzie w przyszłości główną formą kształcenia na całe życie nie tylko studentów, ale i wymogiem cywilizacyjnym rozwoju, w tym i innowacji pedagogicznych. Przecież e-kształcenie, e-dydaktyka, zdalne nauczanie, cyberprzestrzenne wychowanie, metody zdalnej dydaktyki są klasycznymi elementami tradycyjnej teorii pedagogiki ogólnej, aczkolwiek w wymiarze wirtualnym.

Ta nowa forma kształcenia pedagogicznego wymusza w praktyce pedagogicznej zmianę czy też wprost redefinicję dotychczasowego modelu myślenia i jego sposobu w przemianach pedagogicznych. Aktualne jest tutaj przesłanie Alberta Einsteina, iż „Nie uda nam się rozwiązać nowych problemów, korzystając z takiego samego sposobu myślenia, jak przy ich stwarzaniu.” (Calaprice, 2016).

Dlatego też wszechstronne wspieranie rozwoju potencjału organizacyjno-dydaktycznego kierunków pedagogicznych właśnie w wymiarze wirtualnym jest podstawowym celem strategicznym obecnego paradygmatu pedagogiki w celu nadążania zaspokojeniu potrzeb i oczekiwań studentów oraz aspiracji naukowych środowiska pedagogicznego.

Formułując konkretne cele strategiczne i operacyjne aktualnych kierunków pedagogicznych Uczelni Wyższych w Polsce należy mieć na względzie fakt, iż póki co nie jest znana ministerialna tj. państwowa strategia i perspektywy przyszłości zawodu nauczycielskiego, i jak to się zakłada, w okresie najbliższych pięciu czy też dziesięciu lat. Zgodnie z wyjaśnieniami Ministerstwa

Edukacji i Nauki ze stycznia 2021r., prowadzona jest nadal analiza i próby diagnozy sytuacyjnych sposobów kształcenia nauczycieli w Polsce (Keraciński, 2021, s.20-23).

Z tej perspektywy, tj. braku jednoznacznej strategii statusu rozwojowego polskiej pedagogiki akademickiej, tworzenie racjonalnych celów strategicznych i operacyjnych jest nad wyraz ryzykownym zabiegiem zarówno organizacyjnym, jak i programowym (Piotrowska-Piątek, 2015, s.103-116).

Rzeczywistość praktyki pedagogicznej wskazuje jednak, iż sama pedagogika i jej formy, jako dyscyplina naukowa, mimo określonych niedomagań teoretyczno-metodologicznych i ideologicznych jest realną i jedyną platformą kształcenia środowiska pedagogicznego (nauczycieli oraz wychowawców). W tej to konwencji powinno się dalej poszerzać kształcenie o nowe specjalności pedagogiczne, a przede wszystkim przygotowując i wdrażając koncepcję właśnie specjalności i kierunku przyszłości pedagogiki wirtualnej. Celem studiów o tej specjalności powinno być nie tylko wyposażenie studentów i kadry akademickiej w wiedzę o niezbędnych kanonach rzeczywistości wirtualnej we wszystkich sferach życia społecznego, ale przede wszystkim kształtowania praktycznych umiejętności metodycznego funkcjonowania w wirtualnej Uczelni, szkołach i placówkach oświatowo-wychowawczych.

Absolwenci tej specjalności będą mogli podejmować pracę na stanowiskach kierowniczych w oświacie, pedagogów i trenerów w charakterze menedżerów zarządzania kształceniem wirtualnym czy też menedżerów zarządzania wiedzą wirtualną. Dlatego też, po przygotowaniu, uwzględniając założenia programowe tej specjalności, na najbliższe lata okresu covidowego i prawdopodobnie pocovidowego dla aktualnych kierunków pedagogicznych należy przyjąć następujące cele operacyjno-strategiczne:

1) weryfikacja programów na kierunkach studiów pedagogicznych, efektów uczenia się studentów, umożliwiające uzyskanie właściwych kompetencji właśnie pedagogiczno-wirtualnych, pożądaných na rynku pracy środowiska pedagogicznego i wychowawczego;

2) efektywny, z punktu widzenia rynku pracy środowiska pedagogicznego i wychowawczego dobór treści kształcenia wirtualnego, zarówno na poziomie ogólnym, jak i uzupełniającym (np. w ramach studium podyplomowanego);

3) podnoszenie umiejętności dydaktycznych i badawczych kadry naukowo-dydaktycznej na rzecz wdrażania treści i praktyki pedagogiki wirtualnej;

4) podnoszenie jakości tj. efektywności zajęć dydaktycznych w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji pedagogiczno-wirtualnych studentów, z uwzględnieniem określonych potrzeb rynku pracy środowiska pedagogicznego i wychowawczego;

5) doskonalenie procesu praktyk zawodowych, realizowanych także w trybie wirtualnym (online).

Specjalność ta może być prowadzona na I i II stopniu studiów stacjonarnych i niestacjonarnych przez trzy semestry. Na studiach I stopnia

program łączy elementy z pedagogiki ogólnej i wirtualnej, informatyki i psychologii tożsamości.

W trzech modułach programowych przewiduje się następującą problematykę:

- 1) naukowe podstawy pedagogiki wirtualnej;
- 2) pedagog w wirtualnym środowisku kształcenia;
- 3) technologiczna wirtualizacja pracy pedagoga.

Natomiast na studiach II stopnia przewidziane są następujące moduły kształcenia:

- 1) metodologiczne aspekty pracy zdalnej pedagoga;
- 2) wirtualne metodyki w pracy pedagoga;
- 3) kompetencje menedżerskie wirtualnego pedagoga.

Moduły te zawierają elementy zagadnień oprócz pedagogiki ogólnej, dotyczącej metodyki nauczania, w tym i hybrydowego, także elementy zagadnień z dyscypliny naukowej zarządzania organizacją i wiedzą wirtualną. Poszczególne przedmioty w ramach przedmiotowych modułów stanowią elementy składowe współczesnego modelu pracy pedagoga w przestrzeni wirtualnej, nie tylko jako pedagoga szkolnego, ale i pedagoga, jako menedżera w zarządzaniu pedagogiczną wiedzą wirtualną w szkole czy też w innej placówce oświatowo-wychowawczej.

Niewątpliwie proponowane rozwiązania wprowadzania i rozwoju specjalności pedagogiki wirtualnej powinny mieć charakter kaskadowy i na pierwszym etapie należałoby uruchamiać tę specjalność w formule elementów „pedagogiki wirtualnej”.

Konkludując, należy zauważyć, iż obecnie w Polsce żadna Uczelnia Wyższa nie prowadzi kierunku czy też specjalności „pedagogiki wirtualnej”, mimo podejmowanych prób jej standaryzacji w Ministerstwie Edukacji i Nauki. Praktycznie zagadnienia z tej dziedziny w systemie kształcenia ogólnego ograniczają się do kursów, seminariów, szkoleń i konferencji nt. metodyki zdalnego nauczania.

Determinanty kształtujące przydatność uczelnianych strategii pedagogicznych

Przygotowywane przez Uczelnie Wyższe tzw. strategie rozwoju Uczelni czy też kierunków studiów to symulacyjne projekty planów kształcenia, opartego na dotychczasowych doświadczeniach i realnych finansowo-organizacyjnych perspektywach ich funkcjonowania. Jak to pokazuje analiza poszczególnych strategii rozwojowych Uczelni w Polsce, to praktycznie we wszystkich tych Uczelniach na kierunkach pedagogicznych powiela się te same postulaty strategiczne, które z założenia dotyczą celów taktycznych i operacyjnych, jako formy realizacji konkretnej strategii, a nie samej istoty (idei) i jakiejś koncepcji (strategii). Są to m.in. takie postulaty jak:

- doskonalenie naukowe i nowa jakość kształcenia;
- przesunięcie aktywności Uczelni w kierunku badań naukowych;
- kształcenie nauczycieli na najwyższym poziomie;
- oddzielenie nauki od dydaktyki;

przygotowywanie nowoczesnej pracy dydaktycznej;
trwała symbioza z otoczeniem społecznym oraz kulturowym;
poszerzania akademickich kompetencji pracowniczych;
konieczność szkolenia zawodowego kadry naukowo-dydaktycznej.

Postulaty te praktycznie mają charakter nie zarządczy i inercyjny, usprawiedliwiają się tutaj tylko wymogiem obowiązku biurokratycznego tworzenia (wymyślenia) takich strategii. Nie są znane dane, aby Uczelnie Wyższe przeprowadzały ewaluacje wcześniej tworzonych strategii czy też przedstawiały wiążące w tym zakresie analizy.

Postulaty te stanowią w praktyce pedagogicznej swoistą, uniwersalną matrycę intencji czy też wizji strategicznego rozwoju każdej uczelni, które nie korespondują niestety z miejscem uczelni publicznych i niepublicznych w konkurencyjno-komercyjnym i zawodowo rynku pedagogicznym.

Niewątpliwie na treść i formy tworzonych już strategii mają istotny wpływ czynniki o charakterze zewnętrznym, które oddziałują na funkcjonowanie dyscypliny pedagogiki w danej Uczelni i na poziomie kraju. Otóż należy tu podkreślić, iż jednakże w dalszym ciągu brak jest jej strategicznego zarządzania na poziomie kraju, tzn. braku jasnego, spójnego i przejrzystego modelu pedagogiki kształcenia nauczycielskiego, niejasnej wykładni uprawnień zawodowo-nauczycielskich, deprecjacji ekonomicznej i ideologicznej zawodu nauczyciela oraz konkretnej wizji rozwoju pedagogiki, jako dyscypliny naukowej w nowym paradygmacie mobilności, tzn. jej potencjalności na rzecz aktywizowania podmiotów relacji pedagogicznych pomiędzy technologią wirtualizacyjną a jej użytkownikami.

W przestrzeni pedagogicznej określone strategie są determinowane nie tyle przez pryzmat czynników zewnętrznych, ale i w konsekwencji właśnie czynnikami wewnętrznymi danej uczelni. Otóż czynniki te jako przesłanki zmienne kształtują i determinują ład intelektualny i organizacyjny Uczelni, a więc czynniki podmiotowe tj. kadre akademicką i obecnych oraz przyszłych studentów. Przyjmowane przez uczelnie projekty – plany strategii powinny być oparte na pedagogicznym paradygmacie mobilności, gdzie najważniejszym kluczem (przesłankami) do aktywnego i atrakcyjnego kształcenia jest: innowacyjność dydaktyczna w budowaniu kreatywnego potencjału inteligencji studentów oraz potencjalna mobilność zasobów intelektualnych, tj. kadry pedagogicznej, administracyjnej i studentów. Inne poczynania i przedsięwzięcia na rzecz budowania podstaw pedagogicznych efektywności i skuteczności kształcenia, bez uwzględnienia w/w przesłanek w horyzontalnej perspektywie mają charakter doraźny i są skazane na porażkę.

Należy tutaj przyjąć swoisty kod uczący się funkcjonowania współczesnej koncepcji pedagogiki. Zakłada się, iż w pierwszej kolejności potrzebę, a wręcz i niezbędność pracy kreatywnej w ramach wirtualnej i hybrydowej dydaktyki pedagogicznej, uczenia się właśnie zasad przestrzegania reguł doskonalenia umiejętności oraz rzeczywistego preferowania ocennego i promowania zatem postaw kreatywności w rozwiązywaniu sytuacji pedagogicznych. Na kierunku pedagogika nie o tyle kreatywności ma się uczyć, ale przede wszystkim

inspirować i tworzyć, zachęcając studentów do doskonalenia kreatywności przede wszystkim psychologicznej (koncepcja psychopedagogiki kreatywności) (por. Sautoy, 2020, s. 15-25; Copik, 2015, s.10-21).

Kreatywność ta jest determinantem mobilności jako potencjalności na rzecz aktywizowania się lub blokowania inicjatyw w wybranych sytuacjach pedagogicznych (dydaktycznych, wychowawczych), w zależności od kontekstu sytuacyjnego i zamierzeń oraz podejmowanych przez studentów działań. Przecież mobilność, jako potencjalność, to określony stan świadomościowy i nastawienie cyberstudentów wobec wirtualizacji technologii i kreatywnego kontekstu jej wykorzystywania na potrzeby pedagogiczne.

A zatem na kierunku Pedagogika ma się uczyć nie tyle o celach i zaletach kreatywności, ale przede wszystkim o kreatywnym wymiarze mobilności potencjalnej studentów w poszukiwaniu odpowiedzi na nurtujące ich pytania i sytuacyjne problemy. Cechą i funkcją współczesnej pedagogiki powinny być praktyczne jej wymiary „mobilności potencjalności”, natomiast jej głównym celem (wiodącym) – to zarządzanie tą mobilnością, jako jednego z elementów ponowoczesnych kompetencji społecznych studentów.

Myśląc i planując kreatywnie musimy poddać wątpliwość konceptualne metody dydaktyczne, porzucić imperatyw akademickiej sali wykładowej, odejść od idei „uczelni, jako utopijnego, biurokratycznego i proceduralnego ładu oraz skansenu kulturowego”, w kierunku uczelni pedagogicznej jeszcze bardziej skonceptualizowanej, jako miejsca pedagogicznego fantazmatu, ekspresji kreatywności i pomysłów, pedagogiczny poligon doświadczalny usytuowany wokół nie tylko świata fizycznego, ale i wirtualnego. W tym też to ujęciu na współczesnej uczelni powinien spoczywać obowiązek tworzenia wzorców nowych i pełnych definicji znaczeń pojęcia więzi w wieloprzestrzennych relacjach.

Nie ulega wątpliwości, iż współcześnie głównym celem strategicznym rozwoju instytucjonalnego i teoretycznego dyscypliny „Pedagogiki” jest: „budowa (konstruowanie) współczesnego kodu dydaktycznego akademickiej kreatywności”.

W przygotowywanych planach projektu strategii należy założyć i uwzględnić określone cechy warunkujące przydatność takiego dokumentu dla celów zarządczych i kształcenia w ramach dyscypliny pedagogiki, które powinny być oparte na:

informacji o stanie kształcenia w ramach tej dyscypliny (wartości, misji, wizji, celów i zadań);

predykcji stanu pożądanego funkcjonowania kierunków pedagogicznych przez wskazanie form i sposobów jego osiągnięcia;

określonym horyzoncie czasowym.

Zakończenia. Współczesne polskie uczelnie wyższe to niewątpliwie aspiracyjne oraz rozwijające się instytucje pod względem badawczym, jak i dydaktycznym. Nowa rzeczywistość w zakresie bezpieczeństwa zdrowotnego spowodowała, iż to przede wszystkim działalność dydaktyczna stała się współczesnym wyzwaniem strategicznym, przybierając nową jakość kształcenia

jako zarazem i główny cel strategiczny innowacji paradygmatu pedagogiki. W strategii rozwoju uczelnie w ramach najważniejszych celów i obszarów działania powinny zatem uwzględniać zarówno nie tylko treści ściśle związane z aspektami badań naukowych, ale i wirtualizacji procesu dydaktycznego. W tym też to ujęciu należy uwzględniać nowe wyzwania na rzecz zmiany uprawiania pedagogiki jako paradygmatu potencjalnej i wirtualnej mobilności aktywizowania studentów i pedagogów.

Poszukiwanie nowej jakości kształcenia w tym pedagogicznym wymiarze to – niewątpliwie główny i pożądany cel strategiczny wprowadzania także specjalności pedagogicznej tj. „pedagogiki wirtualnej”.

LITERATURA

Calaprice, A. zeb. i op. (2016), *Einstein w cytatach*, Wydawnictwo Poltext, Warszawa.

Chałupka, M. (2020), *Czy wirus pokonał blokady e-kształcenia?* [w:] *Forum Akademickie*, nr 6.

Copik, I. (2015), *Kreatywność jako cel kształcenia w koncepcji „locus educandi”* [w:] *Homo creator w wymiarze społecznym, kulturowym i ekonomicznym w XXI wieku*, red. O. Gogolin, E. Szymik, Gliwice, Gliwicka Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości.

Czelodko, R. (2021), *Mobilność wirtualna* [w:] *Forum Akademickie* nr 1/2021.

Drozdowicz, Z. (2021), *Innowacyjność i konserwatyzm* [w:] *Forum Akademickie*, nr 2.

Kopcewicz, L. (2016), *Kultura selfie. Badania mobilne w zglobalizowanej kulturze współczesnej* [w:] *Jakościowe Badania Pedagogiczne*, t. 1, nr 1.

Owczarska, M. (2010), *Paradygmat mobilności Johna Urry’ego* [w:] *Omówienia i dyskusje* https://www.nck.pl/upload/archiwum_kw_files/artykuly/16._malgorzata_owczarska_-_paradygmat_mobilnosci_johna_urryego.pdf, (dostęp: 17.03.2021).

Piotrowska-Piątek, A. (2015), *Analiza strategii rozwoju szkół wyższych w Polsce* [w:] *Organizacja i Zarządzanie : kwartalnik naukowy*, nr 2 (30).

Rogowski, Ł. (2018), *Mobilność jako potencjalność: sposoby rozumienia mobilności z perspektywy nowych technologii i paradygmatu mobilności* [w:] *Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny*, Rok LXXX, z. 2.

Rozmowa, P. Keracińskiego z dr hab. P. Czarnkiem, prof. KUL, ministrem edukacji i nauki (2021), *Nie chcemy odkładać ewaluacji* [w:] *Forum Akademickie*, Nr 1.

Sautoy, M. (2020), *Kod kreatywności. Sztuka i innowacje w epoce sztucznej inteligencji*, tł. T. Chawziuk, Kraków, Copernicus Center Press Sp. z o.o.

Skubisz, J. (2020a), *Dylematy i wyzwania współczesnej wiedzy profilaktycznej* [w:] *Zarządzanie Innowacyjne w Gospodarce i Biznesie*, Nr 1 (30)/2020, Łódź: AHE.

Skubisz, J. (2020b), *Profilaktyka pedagogiczna wirtualnej rzeczywistości – implikacje pedagogiczne* [w:] *Zarządzanie Innowacyjne w Gospodarce i Biznesie*, Nr 1 (30)/2020, Łódź: AHE.

Skubisz, J. (2020c), *Wirtualny wymiar dydaktyki w Szkole Wyższej* [w:] *Інновації у вихованні*, Книга наукових праць Рівненського державного гуманітарного університету, Рівний (Ukraina).

Skubisz, J. (2020d), *Bezpieczeństwo w szkole przyszłości – wizja zmian współczesnej rzeczywistości edukacyjnej w Polsce* [w:] *Annales Universitatis aedagogicae Cracoviensis, Studia de Securitate*, Nr 10(1) 2020, Kraków: Wyd. Naukowe UP.

Skubisz, J. (2020e), *O wirtualnym wymiarze dydaktyki i kształcenia w Szkole Wyższej. Spojrzenie z dystansu praktyki akademickiej* [w:] *Studia Społeczne*, Nr 4/20, Warszawa: Wyd. WSM.

Skubisz, J. (2020f), *Pedagogika wirtualna (założenia autorskiej koncepcji)* [w:] *Zarządzanie Innowacyjne w Gospodarce i Biznesie*, Nr 2 (30)/2020, Łódź: AHE.

REFERENCES

Calaprice, A. zeb. i op. (2016), *Einstein v cytatach*, Wydawnictwo Polteikst, Warszawa [in Polish].

Chalupka, M. (2020), *Czy virus pokonal blokady e-kształcenia?* [v:] *Forum Akademickie*, nr 6. [in Polish].

Copik, I. (2015), *Kreatywnosc jako cel kształcenia v koncepcji „locus educandi”* [v:] *Homo creator v wymiarze społecznym, kulturowym i ekonomicznym v IksIksI wieku*, red. O. Gogolin, E. Szymik, Glivice, Glivicka Vyzsza Szkoła Przedsiębiorczosci. [in Polish].

Czelodko, R. (2021), *Mobilnosc wirtualna* [v:] *Forum Akademickie nr 1/2021*. [in Polish].

Drozdowicz, Z. (2021), *Innowacyjnosc i konserwatyzm* [v:] *Forum Akademickie*, nr 2. [in Polish].

Kopcevicz, L. (2016), *Kultura selfie. Badania mobilne v zglobalizowanej kulturze vspolczesnej* [v:] *Jakosciove Badania Pedagogiczne*, t. 1, nr 1. [in Polish].

Ovczarska, M. (2010), *Paradygmat mobilnosci Johna Urry’ego* [v:] *Omovienia i dyskusje* URL: <https://vvv.nck.pl/upload/archiwum_kv_files/artykuly/16._malgorzata_ovczarska_-_paradygmat_mobilnosci_johna_urryego.pdf>, (dostep: 17.03.2021).

Piotrowska-Piatek, A. (2015), *Analiza strategii rozwoju szkół wyższych w Polsce* [v:] *Organizacja i Zarządzanie : kwartalnik naukowy* <<http://yadda.icm.edu.pl/yadda/element/bvmeta1.element.ekon-element-issn-1899-6116>>, URL: nr 2 (30) <<http://yadda.icm.edu.pl/yadda/element/bvmeta1.element.ekon-element-961238d0-dae6-3232-afa8-9d1878d66fd4>>.[in Polish].

Rogovski, L. (2018), *Mobilnosc jako potencjalnosc: sposoby rozumienia mobilnosci z perspektywy nowych technologii i paradygmatu mobilnosci* [v:] *Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny*, Rok LIXsIXsIXs, z. 2. [in Polish].

Rozmova, P. Keracinskigo z dr hab. P. Czarnkiem, prof. KUL, ministrem edukacji i nauki (2021), *Nie chcemy odkladac evaluacji* [v:] *Forum Akademickie*, Nr 1. [in Polish].

Sautoy, M. (2020), *Kod kreatywnosci. Sztuka i innowacje w epoce sztucznej inteligencji*, tl. T. Chavziuk, Krakow, Copernicus Center Press Sp. z o.o. [in Polish].

Skubisz, J. (2020a), *Dylematy i wyzwania wspolczesnej wiedzy profilaktycznej* [v:] *Zarzadzanie Innowacyjne w Gospodarce i Biznesie*, Nr 1 (30)/2020, Lodz: AHE. [in Polish].

Skubisz, J. (2020b), *Profilaktyka pedagogiczna w virtualnej rzeczywistosci – implikacje pedagogiczne* [v:] *Zarzadzanie Innowacyjne w Gospodarce i Biznesie*, Nr 1 (30)/2020, Lodz: AHE. [in Polish].

Skubisz, J. (2020c), *Virtualny wymiar dydaktyki w Szkole Wyzszej* [v:] *Innowacji u viovanni*, Knyha naukovykh prats Rivnenskoho derzhavnogo humanitarnoho universitetu, Rivne (Ukraina). [in Polish].

Skubisz, J. (2020d), *Bezpieczenstwo w szkole przyszlosci – vizja zmian wspolczesnej rzeczywistosci edukacyjnej w Polsce* [v:] *Annales Universitatis aedagogicae Cracoviensis, Studia de Securitate*, Nr 10(1) 2020, Krakow: Wyd. Naukowe UP. [in Polish].

Skubisz, J. (2020e), *O virtualnym wymiarze dydaktyki i ksztalcenia w Szkole Wyzszej. Spojrzanie z dystansu praktyki akademickiej* [v:] *Studia Spoleczne*, Nr 4/20, Varszawa: Wyd. VSM. [in Polish].

Skubisz, J. (2020f), *Pedagogika virtualna (zalozenia autorskiej koncepcji)* [v:] *Zarzadzanie Innowacyjne w Gospodarce i Biznesie*, Nr 2 (30)/2020, Lodz: AHE. [in Polish].

СТРАТЕГІЧНІ ВИКЛИКИ СУЧАСНОЇ ПАРАДИГМИ ПЕДАГОГІКИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Йоланта Скубіш

доктор, декан факультету педагогіки

Гуманітарно-економічної академії,

м. Лодзь, Польща

ORCID: 0000-0002-2171-4454

e-mail: j.skubisz@wp.pl

Анотація. Однією з фундаментальних педагогічних проблем початку ХХІ століття в умовах світової епідемічної кризи є питання сучасної педагогічної стратегії та ролі вищої школи у зближенні традиційних та технологічних вимірів педагогіки, у поєднанні їх з механічними та електронними розширеннями розуму «кіберстудентів». Традиційна педагогіка потребує стратегічних інновацій для дидактики, навчання,

виховання (профілактики) у широкому розумінні освіти, а також педагогічного розвитку викладачів. Потрібні різноманітні раціональні і конкуруючі концепції, які визначають педагогічну реальність віртуальної мобільності, що буде не лише природним продовженням існуючої інтерпретації освітнього простору, але «вимагатиме» змін виходу за межі практичних моделей. Спробою таких змін є авторська концепція під назвою «Віртуальна педагогіка як педагогічна форма і спеціальність». Віртуальна педагогіка в майбутньому може стати не тільки однією з основних форм навчання на все життя, а й цивілізаційною вимогою розвитку, включаючи педагогічні інновації.

Проте електронне навчання, електронна дидактика, дистанційне викладання, виховання в умовах кіберпростору є класичними елементами традиційної теорії загальної педагогіки, хоча й у віртуальному вимірі. Прийняті закладами вищої освіти проєкти і стратегічні плани повинні базуватися на педагогічній парадигмі віртуальності та мобільності, де найважливішим ключем до активного та привабливого навчання є дидактична інноваційність у побудові мобільності інтелектуальних ресурсів викладачів, адміністративного персоналу та студентів). Головною стратегічною метою теоретичного та інституціонального розвитку дисципліни «Педагогіка» є «побудова (конструювання) сучасного дидактичного коду академічної креативності». Представлена публікація спрямована на визначення детермінант цього коду в контексті сучасних соціальних викликів.

Ключові слова: педагогічна стратегія, віртуальна педагогіка, потенційна педагогічна мобільність.

Стаття надійшла до редакції 05.05.2021р.